

ærede Medlem fremhævede idag, og det ærede Medlem har flere Gange ved given Leilighed fremhævet det, at det er meget ønskeligt, at Overgangen til Selveiendom sker til de Familier, der nu sidde paa Stederne, og som ofte gennem flere Generationer have siddet der. Det ærede Medlem veed ogsaa, at jeg heri er fuldstændig enig med ham. Men jeg er kun enig med ham, saalænge man ikke gaar ud over at betragte det som et Dnske, man maa nære, at Overgangen til Selveiendom maa ske paa denne Maade. Det er imidlertid netop derpaa, at ethvert Forsøg paa at fremme Overgangen fra Fæste- til Selveiendom ved Lov hidtil er strandet, at man har villet have saadanne Hensyn, om hvis Berettigelse jeg altsaa aldeles ikke vil strides, omfatte i Lovsform, medens man dog ikke har kunnet naa at faa dem givne i Lovsform, uden mere eller mindre at skære en Rem af Næstens Hud og at gribe ind i Eiendomsretten. Dette er ikke nogen ny Udtalelse af mig, da jeg har udtalt det Samme i forrige Samling. Jeg troer, at Dnsket om at se denne Sag ordnet ved en Evangslov fremdeles ligesom tidligere vil blive et fromt Dnske, og, hvis det ærede Medlem for 1ste Kredss havde nogen Tvivl i saa Henseende, saa forekommer det mig, at den maatte blive fjernet ved den Udtalelse, som lod til os fra den ærede 4de Landskingsmand for 10de Kredss (Scholer), som vistnok ikke alene paa egne, men ogsaa paa mange Andres Begne udtalte, at en Lov, som kun bestemmer, at Fæste skal overgaa til Selveiendom, vil Bondestanden ikke modtage. Det glædede mig at høre denne bestemte Udtalelse fra det høitærede Medlem her ligeoverfor, da den fuldstændig indeholdt en Stadsfæstelse af en lignende Udtalelse af mig i forrige Samling. Jeg ønsker, at Selvei fremmes ved frivillige Overenskomster ligesom hidtil. Det har bestandig været min Erfaring, at, ligesaa vanskeligt — for ikke at sige umuligt — som det hidtil har været for de to interesserede Parter at mødes med Hensyn til dette Forhold ved Hjælp af Lovgivningsmagten — saaledes som den ærede 1ste Landskingsmand for 1ste Kredss endnu haabede, at det kunde ske —, ligesaa

let har det været for de to Parter at mødes ved frivillige Overenskomster udenfor Tingene. Jeg troer derfor, at man tjener den omtalte Sag bedst ved fremdeles at lade de frivillige Overenskomster have Raaderum. Jeg kan ikke Andet end ved denne Leilighed gjøre opmærksom paa, at, hvad der i en væsentlig Grad har fremmet de frivillige Overenskomster, er Villighed fra Godseiernes Side til ved de private Overenskomster at tage de omtalte Villighedshensyn, som ikke kunne omskrives i Lovbud. Vil man ved Lovbud tvinge dem til at tage disse Villighedshensyn, saa ville Hensynene imidlertid sandsynligvis formindskes i samme Grad, som man søger — jeg vil ikke gaa saavidt, som det ærede 9de kongevalgte Medlem før gif i sine Udtryk —, som man søger at fortrædige Godseierne i Besiddelsen og Brugen af deres Eiendom. — Jeg troer altsaa, at de Forslag, som træde frem med det Mærke, at de skulle fremme Selveiendom, som oftest i Virkeligheden skyde Maalet forbi, og at de tværtimod ofte i stort Maal hindre det, som den ærede 1ste Landskingsmand for 1ste Kredss (Madvig) lagde saa megen Vægt paa, og som jeg lægger lige saa megen Vægt paa som han, nemlig at Selveiendom ikke alene fremmes, men at Overgangen til Selveiendom ogsaa sker til de Familier, som sidde paa Bønderstederne, og sker paa saadanne Vilkaar, at de ikke alene kunne kjøbe Stederne, men ogsaa kunne beholde dem.

Tobiesen: Jeg ønsker blot at gjøre en Bemærkning til den sidste ærede Tale, og det er den, at jeg ikke før med et Ord omtalte Spørgsmaalet om Vedtagelsen af en Lov som denne, men derimod kun Spørgsmaalet om Sagens Overgang til 2den Behandling og dens videre Fremme gennem et Udvalg. Da det ærede Medlem første Gang havde Ordet, udtalte han sig kun om denne formelle Side af Sagen. Da den ærede Minister, som har indbragt Lovforslaget, om end under en anden Form, har bebudet Endringsforslag, saa forekommer det mig at ville være en meget uheldig Fremgangsmaade strax at afvise Lovforslaget og ikke at ville have Noget med det at bestille, om man end maatte